

Halászáti Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

IX. évfolyam

2008/
Február

A Haltermelők Országos Szövetsége és TermékTanácsa
információs és marketing hírlevele

SZERKESZTI: Szerkesztő Bizottság • FELELŐS SZERKESZTŐ: Hajtun György

Miniszteri egyeztetés aktuális kérdésekben

Haladó hagyomány, hogy a Haltermelők Országos Szövetségének és TermékTanácsának ügyvezetősege az év elején egyeztetési álláspontját Gráf József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel a halászatot érintő aktuális támogatáspolitikai és gazdálkodási kérdésekben. Január 14-én fogadta a miniszter a halas delegációt, amelynek tagjai Csoma Gábor, Kiss György Károly és Dankó István társelnökök és Kiss Ferenc, a felügyelő bizottság elnöke voltak, s amelyet dr. Orosz Sándor ügyvezető elnök vezetett. A minisztérium részéről Forgács Barnabás főosztályvezető és Pintér Károly főosztályvezető-helyettes voltak jelen.

Átnézve a tavalyi témavázlatot, újra nem volt szükség, mivel ugyanazon kérdésekkel kell foglalkozni, kezdte mondandóját Orosz Sándor. Ebből adódóan csupán az elmúlt évi beszámolót kellett elővinnünk, s a témaköröket kiegészítenünk a legfrissebb tárgyalási eredményekkel. Az alábbi témakörökkel kopogtattunk be Gráf József miniszterhez.

Agrár-környezetgazdálkodás: Tavaly márciusban is elhangzott, hogy „a tógazdasági haltermelés egyik legfontosabb, és a termelés megváltozott filozófiáját is jól leképező támogatási eleme a vizes élőhelyek fenntartását célzó támogatás. A támogatás mértékének megduplázására igény és lehetőség is van az EMVA keretei között. Ezen törekvésünk támogatása mellett indokoltnak tartanánk, ha 2007-ben lehetőséget teremtené a tárca arra, hogy legalább az öt éves támogatási szerződéssel rendelkezők bővíthessék a programba bevont területeik nagyságát. Információink szerint néhány száz hektáryi bővítésre került fel igény.”

Sajnos az ideai megbeszélésen nem az összeg megduplázásáról, hanem egyáltalán a forrás biztosításáról volt szó. A jelenlegi állapot szerint – s ezt a két minisztériumi tisztviselő hangsúlyozta – 2009-től a halászat nem támogatható az EMVA-ból. A miniszter mégis ígéretet tett arra, hogy az ÚMVP felülvizsgálata során megpróbálják ezt a forrást biztosítani, ugyanis a tárca semmiképpen nem mond le a program folytatásáról. Az Európai Halászáti Alapban ugyanis nincs elegendő pénz a fejlesztések és e program együttes támogatására, de átcsoportosításra,

Gráf József: Kérem a szövetség véleményét...

program-módosításra talán van lehetőség. A szövetségnek ebben a kérdésben – mint eddig is – igen szűk a mozgástere, de abban segít a tárcának, hogy meghívja a DG Fish vezetőit Magyarországra, hogy bemutassák az extenzív halastavi agrár-környezetgazdálkodási program megvalósulását.

Az agrár-környezetgazdálkodási program ellenőrzése: A program ellenőrzése az elmúlt évben többször is botrányos körülmények között zajlott. Az ellenőrzést végző hatósági szakemberek – az ellenőrzési kézikönyvben megfogalmazottak alapján – enyhén szólva is ellentmondásosan értelmezték az adott tóterület nagyságát. A szövetség minden vitás alkalommal tárgyalta a Mezőgazdasági és

Tartalom:

Maradjon az élő hal! _____	2
Piaci helyzetelemzés, törvénymódosítás _____	3
Tesztüzem és árinformáció _____	5
A morgás jogán _____	5
Jobbak az ideai kilátások _____	6
Konferencia a kárókatona kezelési tervről _____	8

Videkfejlesztési Hivatal vezetőivel, s mára odáig javult a helyzet, hogy a jogszabályt módosítják. Ebben egyértelműen meghatározzák a jogosultsági terület fogalmát, s ezt az ellenőrzési kézikönyvben is – amely vízfelületről beszél csupán – pontosítják ezt a fogalmat. A szövetség mindvégig azon az állásponton volt, hogy ne vízfelületre fizessék a támogatást, mivel a halastavaknál április elsejéig vízfeltöltési kötelezettséget ír elő a jogszabály, majd azt követően már használják a vizet gazdák, így ellenőrzéskor nem minden esetben áll víz alatt a korábban az AKG programba is bejelentett tófelület. Ez pedig botrányos vitákat gerjesztett a tógazdák és az ellenőrök között. A miniszter megbízásából Forgács Barnabás személyesen kezeli az ügyet.

A halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény felülvizsgálata: Érdeemes idézni a tavalyi egyeztetés teljes szövegét: „Az idén lesz tíz éves a Hhtv., ami alkalmas adhat érvényesülésének értékelésére és egyes rendelkezéseinek – valamint ezzel összefüggésben a halászatra és halgazdálkodásra vonatkozó más jogszabályoknak – a tapasztalatok alapján való kiigazítására, módosítására. Ezzel összefüggésben javasoljuk a 2006. szeptemberében, a nyílt napi közös állásfoglalás értékelését elvégző tanácskozáson elhatározott deregulációs bizottság felállítását, aminek a keretei között az FVM, a KvVM, az IRM, a MOHOSZ és a Haltermoszk szakemberei elvégezhetnék a jelzett értékelést, és közös javaslatokat dolgozhatnak ki a szükséges jogszabály-módosítá-

(Folytatás a 2. oldalon)

Miniszteri egyeztetés aktuális kérdésekben

(Folytatás az 1. oldalról)

sokra. Az esetleges törvénymódosítástól függetlenül is javaslattal kívánunk élni egy, az állami jegyek díjmeléséből finanszírozható hal-kommandó felállítására; továbbá a vízminőség-védelmi katasztrófák során történő haltetem-eltávolítások költségeinek a megtérítésére.”

Az ideji miniszteri találkozón már arról folyt a szó, hogy a tárcánál létezik egy módosítási elképzelés. Ennek alapján várhatóan változik – pontosabban jelentősen megnövekszik – a bírság mértéke, amellyel mind a halas, mind a horgásztársadalom egyetért. Am a nem hivatalosan köröztetett változatban az állami horgászjegy kiadásával, pályázatásával kapcsolatos elképzeléseket a halas szakma nem támogatja. A miniszter azt ígérte, hogy rövidesen a szövetséghez is eljut az a hivatalos változat, amelyben már jelentősen megváltozott az előbb említett állami horgászjegy-kiadással, a pályázattal kapcsolatos módosítás. Gráf József azt kérte, hogy a hivatalos példányt véleményezze a szövetség, és ehhez tegye meg az észrevételeit, javaslatait.

Natura 2000: Ma is érvényes a tavalyi megállapítás, miszerint a földhasználati szabályok megalkotásakor abból kell kiindulni, hogy a halastavakat éppen azért vonták be a programba, mert megfelelő élőhelyet biztosítanak a program szempontjából fontos más élőlényeknek. Ebből adódóan semmilyen korlátozás megszabása nem támogatható, sokkal inkább annak előírása indokolt, hogy a területen megfelelő szakmai színvonalú halastavi gazdálkodást kell folytatni. Az ideji megbeszélésen a földtörvény módosításáról elhangzott, hogy – más me-

zőgazdasági rendeltetésű földekhez hasonlóan – lehetőség nyílik a halastavak földterületének megvételére is.

Élelmiszerbiztonság: A halászati termékek körében az élelmiszerbiztonsági ellenőrzések hatékonyságát növelné, ha azok kiterjednének az e termékek forgalmazását (is) végző üzletekre és vendéglátóhelyekre. Ez a tavalyi megállapítás valóra vált, s elmondható, hogy a 2007-es karácsonyi vásár már sokkal csendesebben zajlott, mint egy évvel korábban. Közönghető ez annak is, hogy az áruházláncok a haltermelők számára elviselhetőbb módon akcióztak a hallal, haltermékekkel. Ez pedig annak tudható be, hogy Gráf József rendszeresen egyeztet a multinacionális cégekkel a piaci stratégiát illetően. Szóba került az élőhal szállítás kérdése. A miniszter egyetértett azzal, hogy a halas szakma dolgozzon ki egy állatvédelmi etikai kódexet, amely a tótól a kereskedelemig megszabná a partneri, viselkedési normákat. A kereskedelmi halfeldolgozás anomáliáit is megfogalmazta a halas delegáció. A miniszter egyetértett azzal, hogy rendezni kell a kereskedelmi és éttermi halfeldolgozás gyakorlati hátterét, mivel a kereskedelmi feldolgozás jogszabályi háttere ugyan rendezett, de a gyakorlat másként működik. A halas cégek halfeldolgozóinál igen szigorú szabályokat kell betartani a működési engedély megszerzése és megtartása érdekében, ezzel szemben az áruházláncoknál lévő „feldolgozóknál” más szabályok érvényesek.

Nyomonkövethetőség: Ez a téma idén ugyan nem jött szóba, de a tavalyi problémafelvétel ma is érvényes. A jelenlegi magyar jogrendszer – döntően – a halállományok állatorvosi ellenőrzésével és annak dokumentálásával oldja meg az élőhal és más halászati

termékek biztonságos eredetének a tanúsítását. A rendszer lyukas, ráadásul csak a legálisan gazdálkodók – sokszor formális – ellenőrzését biztosítja, továbbá az eljárások költségesek is, vagyis a jelenleg alkalmazott rendszer – miközben versenyhátrányt okoz – nem is alkalmas célzott funkciójának betöltésére. Az ágazat – szakmai szövetségének közreműködésével és az állam remélt segítségével – készen áll egy EU-konform új nyomonkövethetőségi rendszer (Tótól a tányérig) kialakítására, amivel kiválthatnánk a jelenlegi konstrukciót.

A halászat és a halgazdálkodás a magyar agrárgazdaság része: Már a tavalyi megbeszélésen is nagy hangsúlyt kapott ez az evidencia, amely nem mindig tükröződik a magyar jogrendszer előírásaiban és jogalkalmazói gyakorlatában. Gyakran a jogszabályok változásai nyomán áll elő olyan helyzet, hogy bár az eredeti jogalkotói szándék ezt a követelményt tartalmazta, a módosítás következtében mégis felborul ez az egység (pl.: a gázolaj adótartalmának visszaigénylése). A halászat kimaradt az agrár-károlyhítési törvényből is; igaz, még 2007-ben ígéretet kaptunk arra, hogy a tárca notifikálhatja és az Országgyűlés elé terjeszti a rendszer halászati ágazatra szóló kiterjesztését. Ezzel szemben Brüsszelben még a tenyészanyag-támogatást és a halgazdálkodás nemzeti támogatásának működtetését sem sikerült elfogadtatni. A tenyészanyag-támogatást azonban „de minimis” módon kifizetik, míg a halgazdálkodási alap működtetésére még keresi a minisztérium a megoldást, mivel a pénz rendelkezésre áll. Ugyancsak támogatáspolitikai kérdés, hogy az állat-egészségügyi díjakat a halas cégeknek nem engedték el. A miniszter szerint csak a válságos helyzetbe került ágazatoknál történt ilyen intézkedés. A birtokegyesítési hitelt viszont a halastavaknál is igénybe vehetik a gazdálkodók, ígérte a tárca első embere.

Maradjon az élő hal!

Felettebb érdekes hír látott napvilágot karácsony előtt: a Zöldmozgalom magyar aktivistái tiltakoztak az élőhal szállítás módja ellen, olyannyira, hogy egyenesen az élőhal árusítás betiltását követelték. Nincs kizárva, hogy akadnak problémák a szállítás, a hazaszállítás körül, de dr. Dénes Ákos, a Fővárosi Önkormányzat Csarnok- és Piacigazgatóságának (FŐCSAPI) igazgatója nem a teljes tiltást tartja a probléma megoldásának. A beszélgetésbe dr. Kun András szakállatorvos, az igazgató szaktanácsadója és Sebesi Zoltán halkereskedő is bekapcsolódott.

A FŐCSAPI a fővárosi önkormányzat költségvetési cége, amely 16 egységet kezel a főváros területén. Tulajdonképpen a hagyományos csarnokok és piacok – így a Rákóczi téri, a Vámház körúti, a Fehérvári úti (Skála piaci) csarnokok, a Tétényi úti üzletközpontban lévő piac, valamint a Bosnyák téri

és a Kórház utcai piac – felügyeletét látja el a cég. Ezekben az elárúsítóhelyeken nem nagy üzletláncok, hanem különböző kisebb-nagyobb cégek, vállalkozók kínálják portékáikat a vásárlóknak. Minden piacon található halbolt, ahol élőhalat is árusítanak, s tulajdonképpen ezért kezdtek foglalkozni a

halszállítás kérdésével. Egy évvel ezelőtt itt járt egy olasz turistacsoport, akiktől egy levél érkezett, miszerint számukra elfogadhatatlan az a tárolási mód, ahogy a Vámház körúti nagycsarnokban karácsony előtt a halakat tartották. Tavaly, karácsony előtt ismét előtérbe voltak ez a probléma, nevezetesen viszonylag kis helyen, mozgásukban korlátozottan vannak a halak az akváriumba bezsűfolva. Ez pedig komoly kifogást jelent az állatvédők számára – fogalmazott Dénes Ákos.

Az igazgató megkereste Dr. Orosz Sándor országgyűlési képviselőt, mint az állatvédelmi törvény egyik „atyját”, hogy miután a hal-tárolásra nincsenek törvényi előírások, szülessen valamilyen állásfoglalás ebben a kér-

(Folytatás a 4. oldalon)

Piaci helyzetelemzés, törvénymódosítás

A Haltermelők Országos Szövetsége és TermékTanácsa országos horgászjegyhez vízterületet biztosítók tagozata január 14-én ülésezett. A Szilágyi István vezette grémium két napirendi pontot tárgyalt meg az egyebek mellett: elsőként a halpiaci helyzetről tájékoztak, másodikként pedig a Halászatról és a horgászatról szóló törvény módosítási lehetőségeit vették számba. Két nap múlva, január 16-án ült össze a feldolgozó kör Kiss György Károly vezetésével – ez még nem alakult tagozattá –, s ugyancsak a halpiaci helyzetet elemezték, így a két ülés tapasztalatai összevethetők.

Nem először éli meg a szakma, hogy a karácsonyi és a tavaszi pontyárakban jelentős eltérések mutatkoznak. A ponty mint kenyérhal ára mindig is meghatározta a halas cégek gazdálkodását, piaci pozícióját, ezért nem mindegy, hogy ki mennyiért adja a halát. De az is tény, hogy egy piacgazdaságban igen nehéz egy-egy cég árstratégiáját kívülről befolyásolni, mert az adott menedzsmet elsődlegesen a vállalkozás érdekeit figyelembe vevő döntéseket hoz, s ennek megfelelően alakítja a ponty árát. Nyilvánvaló, hogy a legalacsonyabb árak is fedezni kell(ene) a termelési költségeket, a ráfordításokat, s némi nyereségtartalomnak is lennie kell ahhoz, hogy a tevékenység folytatódhasson.

A kereskedelmi láncok azonban jelentősen beleszólnak a piaci folyamatokba. Amíg a halas szakma nem tud egységesen fellépni a kereskedelemmel szemben, addig a kiskapuk lehetősége mindig fennáll, aminek az a következménye, hogy a halas cégek egymásnak esnek. Így volt ez egy tavalyi, az egyik jelentős kereskedelmi lánc által kibocsátott tender esetében is. A tagozati ülésen nem volt egymásnak esés, de egy, a horgászegyesületeknek felajánlott ár felborzolta a kedélyeket. Miután az ajánlattevő cég képviselője a feldolgozó kör értekezletén volt jelen, így ott kapott választ a tagozat.

A Halászatról és a horgászatról szóló törvény – a tagozat véleménye szerint – módosításra szorul. A tagozat egyetért a halgazdálkodási és a halvédelmi bírság mértékének növelésével, ugyanakkor a horgászvizsgáztatási rendszer újragondolását kezdeményezi. Miután a vizsgáztatás hatósági feladat, mód volna arra, hogy ne csak egy szervezet végezze ezt a tevékenységet. Az sem szerencsés, hogy a vizsga letételéhez kötelező a horgászegyesületi tagság, ugyanígy megválaszolendő kérdés, hogy miért egy évre szól csak az állami jegy érvényessége? A törvénymódosító javaslatokat a szövetség leteszi az FVM asztalára.

A feldolgozó kör is értékelte a karácsonyi halforgalmat. A halforgalom jelentős hányada a nagy kereskedelmi láncokon keresztül bonyolódott, s bár pontos adat nincs erről, de az a tapasztalat, hogy 10–20 százalékkal kisebb forgalommal, mint az előző év hasonló időszakában. A csökke-

nés okai között emlegetik a kisebb vásárlóerőt, de ennek ellentmond az a tény, hogy a feldolgozott haltermékek – melyeknek árai lényegesen magasabbak az élőhalnál – forgalma viszont nőtt. A hozzászólók szerint a feldolgozott haltermékek közül az afrikai harcsa, a busa, a pisztráng, a ponty és a kárász iránt nőtt a kereslet. Mindez azt is igazolja, hogy a vásárlóerő csökkenése csak kis mértékben befolyásolhatta a halforgalmat, ami a karácsonyi halforgalom csökkenéséhez veze-

A tagozat egyetért a halgazdálkodási és halvédelmi bírság mértékének növelésével, ugyanakkor a horgászvizsgáztatási rendszer újragondolását kezdeményezi.

Képviselők a szupermarketek visszaélései ellen

Az Európai Parlament néhány képviselője határozott fellépést sürget a szupermarketek visszaélései ellen. A francia Harlem Désir, a szocialista frakció alelnöke mellett Hegyi Gyula jegyzi azt az indítványt, mely versenyjogi vizsgálatot kér az Európai Bizottságtól a szupermarketek tevékenységéről. Az aláírók szerint a szupermarketek irreálisan alacsony beszállítói árakat kényszerítenek a termelőkre, tisztességtelen körülményeket teremtenek a kereskedelemben és a foglalkoztatásban. Mind a beszállítókat, mind a fogyasztókat, mind a dolgozókat meg kell védeni hatalmi túllépéseikkel szemben. Harlem Désir és Hegyi Gyula úgy látják, hogy ha a szupermarketek tevékenysége átnyúlik a határokon, akkor egységes európai szabályozással kell rákényszeríteni őket a tisztességes működésre. Hegyi Gyula fontosnak tartja, hogy nyugati és keleti képviselők együtt lépjenek fel a termelők, fogyasztók és dolgozók jogaiért a nagy nyugati szupermarketekkel szemben. A magyar képviselő szerint nem a vásárlási nyitva tartás ellen, hanem a tisztességes kereskedelemért és a dolgozók jogaiért kell küzdeni.

tett, inkább az lehetett hogy a továbbértékesítés mértéke sokkal kisebb volt az előző évinél. Befolyásolhatta az is a vásárlást, hogy a nagy áruházláncoknál a hal már nem elsősorban vevőcsalogató terméként jelent meg, vagyis a két-három évvel ezelőtti akciókkal, óriásplakátos hirdetésekkel tavaly nem éltek a multik. A januári halárak viszont 50 százalékkal magasabbak a decemberinél, s ez visszafogja a forgalmat.

A már említett árajánlattal kapcsolatban az érintett cég képviselője elmondta, hogy csak a cégük székhelyéhez tartozó körzetben, célzott körnek – pontosabban azon horgászegyesületeknek, amelyek már eddig is üzleti kapcsolatban álltak a céggel – tettek ajánlatot azért, mert ezt kérték. A vállalkozás mindent megtesz azért, hogy a piacát megtartsa, de az is tény, hogy az ajánlat csak a címzeteknek szól.

A karácsonyi haltermékek között feltűnt egy gyorsfagyasztott termék Argentínából. A ponty minősége nem rossz, de nem felel meg a magyar íz- és ízlésvilágnak, ezért nem is volt kelendő. Am a termék szavatossága két évre szól, miként a török és a panamai származású pisztrángé is. Ha az import termékeknek két éves szavatossági idő megadása, akkor érdemes volna a hazai termékeknek is alkalmazni ezt az időt, de szükséges lenne megvizsgálni előbb a termékek két év utáni beltartalmi mutatóit.

A karácsonyi halforgalomban az afrikai harcsa iránt jelentősen megnőtt a kereslet. Ez azt is jelzi, hogy az afrikai harcsa a pontynak komoly konkurenciájává nő. A halas gazdáknak érdemes gondolkodni a termelési szerkezet megváltoztatásán, módosításán, hiszen jelenleg a megtermelt halmennyiség csaknem 70 százaléka ponty. Persze minden tógazdaság nem tud átállni az intenzív harcsatermelésre, de szerencsére az is látszik, hogy a feldolgozott ponty iránt nő a kereslet. A halas cégeknek a feldolgozás terén is érdemes összefogniuk a fogyasztók magasabb szintű kiszolgálása érdekében. Ezzel talán az is elérhető, hogy egész évben vegyék a halat, ne csak kitüntetett, ünnepi alkalmakkor.

Az idei halkereskedelemmel, haltermeléssel kapcsolatban megfogalmazódott, hogy a piaci helyzetelemzéshez, a prognózis elkészítéséhez több termelési és forgalmazási információra van szükség. A kérdőívet elküldik a szövetség tagjainak és várják mihamarabbi visszaküldését.

h. gy.

(Folytatás a 2. oldalról)

désben. A FŐCSAPI szakembereinek az a véleménye, hogy télen a halak nem szenvednek a túlszűfoltástól, mert ha megfelelően hideg, oxigéndús vízben vannak, akkor olyan állapotba kerülnek, mint amikor a természetes vízben veremnek. Valójában tehát ez nem jelent a hal számára stresszt. Ezzel együtt több megválaszolandó kérdés is megfogalmazódik. Az egyik: hogyan viszi haza a vevő az élő halat? Ha nejlonszatyorban, víz nélkül, akkor bizonyára szenved a hal. A másik: megfelelően tárolják-e a halat?

Dénes Ákos úgy véli, az sem mellékes, hogy az élőhal árusításnak évszázados hagyományai vannak Magyarországon. Sokan hivatkoznak arra, hogy más uniós országokban nincs élőhal árusítás. A FŐCSAPI tagja az Európai Piacok Szövetségének (European Markets Association), s egy évvel ezelőtt, az olasz kifogással kapcsolatban az igazgató megkeresett néhány más országbeli piaci üzemeltetőt, és azt a választ kapta, hogy a magyarhoz hasonló halárusítás nincs. De mások a hagyományok: Barcelonában másként lehet halat árulni, mint Budapesten, már csak azért is, mert pontyot alig vagy semennyit sem forgalmaznak. Az igazgató nem tartja kizártnak, hogy feldolgozott formában ott is létezik ponty, ugyanakkor a legnagyobb barcelonai halpiacon a jégre tett friss, tisztított tengeri élő rákot árulnak. Minden országnak vannak specialitásai, egy tengerparti városban könnyű jégen friss halat árulni. Magyarországon más hagyományok élnek, az emberek szeretik az élőhal árusítást, s az ötven évesek még jól emlékeznek arra, hogy gyermekkorukban a kádban úsztatták a halat, mielőtt hallé vagy rántott hal készült belőle. Nem volna szabad ezt a hagyományt elfelejteni és leszokni az élőhal árusításáról, az otthon történő feldolgozásról. Ki kell találni, hogyan lehetne ezt olyan körülmények között tenni, hogy ne okozzon senkinek sem problémát, illetve a hal ne szenvedjen.

Dr. Kun András élelmiszer-higiénikus szakállatorvos negyven éve gyakorolja a szakmáját, így jól ismeri a halforgalmazás minden részletét. Úgy véli, hogy a tengeri és az édesvízi halárusítás között nagy a különbség, ugyanis Magyarországon tengeri halat csak feldolgozott formában árulnak. Külföldön, azon vendéglőkben, ahol tengervízre tudnak az akváriumba tenni, ott élő tengeri halat is árulnak. A vendég kiválasztja a halat, amit aztán elkészítenek a számára. Idehaza viszont az édesvízi halat kedvelték a fogyasztók, ám a hazai halfajok közül sem árulták mindegyiket élő formában. Pisztrángot például csak jégen árusítanak ma is, mert ez a halfaj nagyon érzékeny, sok oxigénre van szüksége, és rosszabb körülmények között gyorsan elpusztul. Viszont a pontyárusításnak régi hagyományai vannak, s különösen karácsonykor nagy a vásárlói igény az élő pontyra.

A ponty télen veremlődik, jelentette ki az állatorvos, mert a hideg vízben az életfunkciói lecsökkennek. Ennek következtében

Dr. Kun András szakállatorvos

nincs mozgásigénye a halnak, s nem is szenved. Ezt úgy kell elképzelni, hogy a hal olyan állapotban van, mint mikor egy embert operáció előtt elaltatnak. Csak itt nem az orvos, hanem a természet az altatóorvos. Ami viszont a nyári forgalmazást illeti, ebben az időszakban – a halászok legnagyobb bánatára – minimális az élőhal értékesítés. Nincs túlszűfoltás, oxigénnel dúsítják a vizet, így nem szenved. Sokkal jobban szenved egy baromfi, amelyet egy bezsűfolt ketrechen visznek a vágóhídra.

Az értékesítési láncban figyelembe kell venni a teljes vertikumot. Amikor lehálásszák a pontyot, az történjen szakszerűen,

Ha a vevő élve veszi meg a halat, az már az ő felelőssége, hogyan bánik vele. Humánus az lenne, hogy az eladóval elkábíttatná a halat és felbontja, így a vevő is biztos lehet abban, hogy friss, jó minőségű terméket kapott. Ha élve viszi haza a pontyot, akkor tegye vízbe (nejlonszák, vödör), és úgy vigye el. Az nem megoldás a problémára, hogy bezsűntetjük az élő hal árusítást. Ilyen alapon mindenféle élőállat forgalmazását be kellene szüntetni, állítja az állatorvos. A piaci árusításnál persze oda kell figyelni arra, hogy ne legyen túlszűfolt az akvárium, kellően meg legyen tisztítva, mert csak ekkor nem éri károsodás a halat. Ami pedig a hal minőségét illeti: az állatorvos a piacokon még nem találkozott beteg hallal. Jó dolog, hogy ma már megjelölik a származási helyet, mert íz szempontjából nem mindegy, hogy dunai, tiszai vagy tavi halat árulnak-e? Az ízből felismerhető, honnan származik a hal. Éppen ezért Kun András azt javasolja a Zöldmozgalmi aktivistáknak, hogy inkább a vizek állapotával, a vízszennyezés megszüntetésével foglalkozzanak, mert az nemcsak a halakat érinti, hanem az egész ökoszisztémát. Egy megbontott ökoszisztéma helyreállítása pedig sokkal nagyobb feladat, mint annak felborítása.

A Bosnyák téri piacon a halas bolt vezetője Sebesi Zoltán. Csaknem húsz éve árulja a halat, s az a tapasztalata, hogy igen nagy az igény az élőhal iránt. Különösen karácsony-

FOTÓ: HAJTUN GYÖRGY

Ezek a halak láthatóan jól érzik magukat a kádban

humánus módon, miként a szállítás is, aminek idejére megfelelő oxigénellátást kell biztosítani. A szállításnál és a piaci elhelyezésnél egyaránt meghatározható, hogy egy köbméter vízben mennyi halat lehet biztonságosan, elhullás nélkül mozgatni. A piaci tárolásnál a ponty nem igényli a mozgást, nem is eszik az 5–10 fokban vízben, tehát nem éri stressz az állatot. Kun András olyan esetet is említ, ami vele történt meg: nála reklamártak azért, mert a harcsát és a pontyot egy akváriumban tartották. Az igaz, hogy a harcsa ragadozó, de télen, a hideg vízben meghűződik, mivel nagyon keveset érez. Nem azzal foglalkozik, hogy esetlegesen áldozata hol van, hanem hogy a telet túlélje.

kor: ha halat kérnek a vevők, ez alatt mindenki az élő pontyot érti, mert számukra ez a hal. Sok az idősebb vásárlójuk, akik kiválasztják az akváriumból a halat, és megkérlik az eladót, hogy verje fejbe, tisztítsa meg és belezze ki a kiválasztott pontyot. Akad persze jó néhány vásárló, aki a régi szokás szerint élve viszi haza a portékát, s úsztatja egy kicsit a kádban, és aztán készíti el. A bolt ugyan kicsi, de a kádban láthatóan jól érzik magukat a halak: folyamatosan kering a hideg víz és az oxigén a tartályokban. Maradjon az élőhal, mert nagy bevételkiesést jelentene az üzlet számára, mondta végezetül a boltvezető.

H. Gy.

Tesztüzem és árinformáció

Két témakörben kért szakmai együttműködést a halászkortól az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI). Az egyik: hozzanak létre a halas cégekkel közösen olyan tesztüzemi rendszert, amely hazai akvakultúra információs rendszer kiépítését teszi lehetővé, míg a másik az árinformációs rendszer továbbfejlesztése. A január 15-ei találkozóról minden résztvevő úgy távozott, hogy szükség van a tesztüzemi rendszer kiépítésére, ezért a szövetség tagjai közül többen is kinyilvánították, szívesen részt vesznek a munkában. Az árinformációs rendszer fejlesztésére több javaslat is érkezett.

Udovecz Gábor, az AKI főigazgatója a tesztüzemi rendszerről szólva elmondta: a mezőgazdaságban több mint 1900 üzem vesz részt a már kialakított különböző ágazati rendszerekben. Az alapvető mezőgazdasági tevékenységet folytató cégeken kívül az erdészetre is kiterjedt a program, s nemrégiben az élelmiszeripar is jelentkezett az intézetnél a rendszer felállítása érdekében. Ma ugyan

még nem előírás az unióban e rendszer működtetése, de várhatóan kötelező érvénnyel előírják a létrehozatalát és működtetését minden országban. Ezért is szükséges a tógazdaságok tesztüzemi rendszerét – legalább kísérleti jelleggel – felállítani, hangsúlyozta a főigazgató.

A tesztüzemi rendszer célja nem más, mint hogy valós képet kapjon a kormányzat arról, vajon helyes fejlődési irányt szabott-e meg a politika ágazati szinten? Vajon jó-e a támogatáspolitikát, s hogyan boldogulnak a cégek? Az AKI 2006-ban pályázaton elnyert egy projektet, amelynek keretében elkészítették a 2006. évre szóló tógazdasági tesztüzemi rendszert. Ehhez persze több mint másfélszáz gazdálkodási adatra van szükség, amit reprezentatív cégektől szereznek be. Ez a projekt alapul szolgálhat a teljes körű rendszer kiépítéséhez. De mielőtt bárki megijedne, a felmérés olyannyira anonim, hogy az intézet is csak kódszámokkal dolgozik egy-egy céget illetően. Nem kell tehát attól tartani, hogy vállalati titkok látnak napvilágot, mivel az adathalmazból csupán egy átlagos adat jelenik meg a statisztikában.

A megbeszélés során az anonimitás külön is nagy hangsúlyt kapott. A főigazgató elmondta, hogy a rendszert úgy építették fel, hogy ne derüljön ki, melyik cégről van szó.

A tógazdasági tesztüzemeket is úgy válogatják össze, hogy a névtelenség biztosított legyen, ám az adatokra szükség van a valós kép kialakításához. A megbeszélés ezen pontján már azok a részletes szakmai kérdések fogalmazódtak meg, amelyek a tesztüzem kialakításához szükségesek. Ilyen volt például az, hogy a halastavaknál is meg kell határozni az európai méretegységet (EUME), mivel ilyen az akvakultúra ágazatában egyelőre nem létezik.

Dr. Orosz Sándor ügyvezető elnök úgy összegezte a hallottakat, hogy a tesztüzemi rendszer átfogó pénzügyi képet adhat az ágazatról. Erre pedig mindenképpen szükség van, mert az látszik, hogy a mezőgazdaság és az akvakultúra az EU támogatáspolitikájában is markánsan elválik egymástól. Az elnök bízik abban, hogy a tagság köréből lesz elegendő jelentkező, már csak azért is, mert jobb a dolgok elébe menni, mint a már kiszabott feladatokat végrehajtani. Ez alatt azt kell érteni, hogy ma még van mód arra, hogy a rendszert úgy alakítsuk ki, ahogy nekünk a legkedvezőbb.

Ami az árinformációs rendszert illeti, a halas szakma örömmel olvassa a piaci információkat. Az intézet egy éve figyeli a piaci halárakat, s az a tapasztalatuk, hogy a termékkör bővítésére fogalmazódott meg nagy igény.

h-n

A morgás jogán

Már az uniós csatlakozás előtti években sokat írtam arról, hogy mennyire bürokratikus a gazdasági közösség. Legalábbis azon gazdálkodók számára, akik valamilyen támogatást akartak igénybe venni. A '90-es évek végén Dániában tapasztaltam, hogy egy sertéstartó gazdálkodónak csaknem 70 oldalas kérelmet kellett kitöltenie ahhoz, hogy igényelhesse a derítő építéséhez a támogatást. Nos, amióta mi is teljes jogú tagállam vagyunk – igaz, az agrártámogatásnak csak egy hányadát kapjuk a régi tagállamokéhoz képest – azóta a statisztika készítése, az információk begyűjtése jelentős többletmunkát ad nálunk is mind a gazdálkodóknak, mind pedig az adatok feldolgozóinak. Ugyanakkor kisebb felzúdulást is okozott egy statisztikai adatlap kitöltése.

Dankó István, a minimális tagdíjat fizetők társelnöke bosszúsán beszél arról, hogy már megint adatokat kell szolgáltatni az adminisztrációnak. A bosszúság fő oka pedig az, hogy „a kért adatok már rendelkezésre állnak az információs rendszerben, hiszen a tevékenység megkezdése előtt – az engedélyezési eljárás során – ezen adatokat közölni kell. Arról nem is beszélve, hogy a kötelezettségek

sorából a halászat ezúttal sem marad ki a szórából, de arra igen gyakran akad példa (majdnem mindig), hogy a kedvezményezettek köréből kimaradunk. Amit a szakmai képviselőnk „nehéz testi munkával” igyekszik utólag korrigálni, nem mindig sikerrel”.

De visszatérve a tárgyhoz, a társelnök tisztában van azzal, hogy az adatszolgáltatásra nagy szüksége van mind a szövetségnek, mind pedig a hatóságnak, ám alkalmanként oktalannak tartja, figyelembe véve azt, hogy a pályázat benyújtásakor ugyanezen adatokat ismét közölni kell. Most éppen az ENAR programba való bejelentkezés okán kell egy statisztikai adatlapot kitölteni. Amikor e-mailben megkapta a kérdőívet, akkor a hozzá tartozó tagsági kört külön is felhívta telefonon, felhívta a figyelmet a rövid határidőre. Több tag indulatosan reagált a telefonra, mivel a kérdőív végén volt egy apró megjegyzés is: ha nem teljesíti a szolgáltatási kötelezettségét, akkor mindenféle uniós támogatástól elesik. Ezt a mondatot fenyegetésként értékeli a megkérdezettek egy jó része.

A támogatások jelentős része ugyanis a kistermelő, családi gazdálkodók – de általában a gazdálkodók – számára szinte elérhe-

tetlen a kiírásban szereplő feltételek miatt. A társelnök úgy véli, hogy olyan feltételeket szabnak a támogatások igénybe vételéhez, amelyeket e gazdaságok nem tudnak teljesíteni. Nem véletlen, hogy az igénybevett támogatásoknak csupán 2–3 százaléka jut el ehhez a körhöz.

A társelnök nem érti, miért kell minden esetben „bombázní” a tagságot akkor, amikor a szövetségnek is rendelkezésre állnak a megfelelő információk. A kistermelőnek nem egyszerű egy ilyen kérdőívet kitölteni, mert sem ideje, sem képzett adminisztrációja, kapacitása nincs hozzá. A termelő jó része nem hivatalba járó, vajtűfülü ember, s van egyfajta félelem is az adatszolgáltatással szemben, jelentette ki Dankó István.

Adatszolgáltatásra persze szükség van, ismétli a társelnök. De azt nem érti, hogy a KSH-hoz, az Agrárgazdasági Kutató Intézet-höz, a szakigazgatási szervekhez és a Szövetséghez elküldött éves adathalmaz miért nem elegendő. Ezt egy hivatalnok úgy rendezzi, kezeli, ahogy szükséges. Ráadásul az interneten szinte mindegyik gazdaság elérhető, s minden fontos adat begyűjthető.

H. Gy.

Jobbak az ideai kilátások

Év elején – különösen egy olyan nehéz év után, mint a tavalyi, amikor vízhiány és az aszálykár miatt égbe szökő takarmányárak is sújtották az ágazatot – érdeemes számvetést tartani, vajon milyen esztendőnek nézünk elébe? Lévai Ferenc, az Aranyponty Zrt. elnök-vezérigazgatója nem csak a legfontosabb tennivalókról szólt, hanem a közelmúltban Kínában tett látogatása tapasztalatairól is. A beszélgetés szinte tavaszi napsütésben zajlott, így az ember optimistábban néz a közeli és távoli jövőbe egyaránt.

annyival máris jobb a helyzet a tavalyinál, hogy a csapadékviszonyok, a tavak feltöltöttsége és az aratás utáni takarmánykilátások jobbák, mint tavaly ilyenkor, kezdte mondandóját a társelnök. A tavakon, a vízfelszínen vékony jégréteg húzódik, így a kormorán nem tudja megzavarni a halakat. Tehát ha innen nézzük a dolgok menetét, akkor a magyar halász optimistán nézhet a jövőbe.

Ugyanakkor fel kell készülnünk az új problémák megoldására is, mint például arra, hogy már Csehországban is megjelent a koi herpesz vírus. A szakértők a vírus két ágensét találták meg: az egyik nem túl drasztikus és nem túl fertőző, a másik viszont a lengyel tavakban is komoly kárt okozó fajtája a vírusnak. Ha bármelyik bekerül Magyarországra, akkor nem tudjuk, hogy milyen következményei lesznek,

ezért jobb félni, mint megijedni. A társelnöknek nincs biztos tippje arra vonatkozóan, hogyan kerülhetjük el a vírus behozatalát, ugyanis az import szinte ellenőrizhetetlen, így bárholnán akadály nélkül behozható a hal. Erről az oldalról tehát nincs a kezünkben védekezési lehetőség. Ezért Lévai Ferenc azt tanácsolja minden halas cégvezetőnek, hogy - ha egy mód van rá - Lengyelországból, Csehországból származó kamiont se engedjen be a telepére, mert a vírus szinte mindennel terjed. Fel kell hívni a halat vásárlók, horgászok figyelmét arra, hogy csak termelőtől, csak ellenőrzött halat vásároljanak, mert a veszély óriási, az esetleg bekerülő vírus az összefüggő vízrendszerekből miatt nagyon gyorsan megfertőzheti a fél országot.

A másik nagy hiányosságot már évek óta hangoztatja a társelnök. Nem most mond-

Kína fantasztikus fejlődését közelről megtapasztalni nagy élmény. Lévai Ferenc tíz évvel ezelőtt járt először Kínában, a szarvasi Halászati és Öntözési Kutató Intézetrel végzett közös munka révén. Wuxi városában járt, az ottani kutatóintézetben, ami egy óriási tó (legalább háromszor nagyobb a mi Balatonunknál), a Tajhu tó partján fekszik. Tíz év alatt szinte elmondhatatlan fejlődésen ment keresztül a város és az ország. A szürke, poros, 4,5 millió lakosú „kisvárosból” világváros épült, a kis utcák eltűntek, sugárutak, modern épületek uralják a látványt. Autópálya-hálózat épült, hat-sávú utak mellett formatervezett erdő húzódik 300 kilométeren keresztül.

A magyar halas delegáció meglátogatta a Tongweij nevű céget, amely a kínai haltápanyártásnak a 70 százalékát adja. Kínában minden halat táppal etetnek, mert kevés a gabona, a kukorica. Egy 30 hektáros kísérleti telepen folyik a kutatás, mert kísérleteznek a tápok összetételével, az adalékanyagok használatával. A kísérleti telepen belül egy egyhektáros intenzív telepet is létrehozta, ahol a világ termelésére érdemes halfajtaiból szinte mindegyiket megtaláltuk. A lénai tókot, az afrikai harcstát, a tilápiát éppúgy

tartják, mint a pontyféléket. Az előrelátást mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a tógazdasági kommunák összefogva értékesítik a termékeiket, még akkor is, amikor nevesítve felosztották a közös vízterületeket egymás között. A termelést és a piacot, az értékesítést és a beszerzést együtt kell kezelni, mondta kínai kollégánk, mert egységben az erő. Ezt Kínában már tudják...

A kínai kutatóintézetrel aláírtak egy együttműködést, amelynek az a lényege, hogy a kínai haltermelésben a minőség fejlesztését tűzik célul. Az adalék- és hozamfokozó anyagokat gyógynövényekkel helyettesítik, mint például a stressztűrő-képességet fokozó gyógynövények bevitelével a haltápokba, amitől a hal növekedése, stressztűrő-képesség, immunrendszerének stabilitása megnő. Ennek a kísérletnek a tavi részét végzik a magyarok. Ami a kínai tapasztalatok hasznosítását illeti, a társelnök elmondta: az Aranyponty Zrt.-nél a minél biztonságosabb biohaltermelést valósítják meg, S folytatják a megkezdett utat, miszerint az innováció, a fejlesztés mindig is szerves része volt a cég stratégiájának, s ehhez hozzátartozik a világ édesvízi haltermelésének figyelemmel kísérése.

Lévai Ferenc elnök-vezérigazgató

ja először, hogy össze kellene fognia a szakmának és létre kell hozni egy közös kereskedelmi szervezetet. Három évvel ezelőtt egy közgyűlésen is elhangzott a társelnök mondandójában, hogy ha nem fogunk össze, akkor „le fogjuk küzdeni magunkat a cseh halár színtjére” (akkoriban még 100 forinttal drágábban adtuk idehaza a ponttyot). A különbség az, hogy Prágában és környékén 620 forint volt a tóparti ár karácsonykor, ezzel szemben a hazairól ne is beszéljünk. Hogy árnyaljuk a képet, ma is akad olyan kolléga, aki az uralkodó halárnál jóval olcsóbban kínál célzottan, egy rétegnek, piacfoglalási szándékkal halat. Ez pedig nagyon is felkavarja a piacokat, és több ezer tonna halnak ronjtja az eladási pozícióit, mert mindenki az irreálisan alacsony árakat tartalmazó ajánlattal akarja rendezni a tárgyalást. Tudomásul kellene már venni, hogy minden halunkat el tudjuk adni „normális” áron is évről évre. Érdek pedig csak egy lehet – biztos alapokon nyugvó gazdálkodás, kiegyensúlyozott határok között versenyző piac.

Az ideai év nagy megpróbáltatásokkal jár a gazdálkodók számára. A takarmányárak remélhetőleg négyezer forintos szinten beállnak (ez mázsánként értendő), ami azt jelenti, hogy az előbbi évekhez képest csaknem 100%-os az áremelkedés. A hústermelő ágazatok, így a halászat is nehezen kezelik ezt a kérdést, mert a piaci árakban nem igazán tudják a halászok érvényesíteni a nagyobb termelői költségeket. Leccsökn az ágazat jövedelemtermelő képessége, ami azért katasztrófa, mert a következő négy-öt év éppen arról szól, hogy olyan fejlesztési lehetőségek nyílnak meg a magyar halászat előtt, amiket aztán soha többet nem kapunk meg. Ezen időszakban olyan kérdésekre kell választ adni, hogy mit fejlesszünk, melyik irányba vigyük a gazdálkodásunkat, mit is kellene

A január 22-ei, a szövetségben lezajlott „vizes tárgyalás” előzménye az volt, hogy tavaly ősszel a KvVM új államtitkárával, Kótai Lászlóval lezajlott egy megbeszélés. E tárgyaláson a halászat számára sérelmes ügyeket beszéltek meg, s az államtitkár egyetértett abban, hogy közös gondolkodásra van szükség, s ennek érdekében egy munkacsoport jött létre. Ez a munkacsoport ült össze január 22-én. A megbeszélés során összegyűjtötték a problémákat, s a lehetséges válaszok kidolgozására fél évet szabtak meg. A vízügyi csapatot Antók Gábor, a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság fősztályvezetője vezeti, míg a halasokét – köztük olyan szakemberekét, akiknek a vízhasználata a saját gazdasá-

gában tipikusnak mondható, így a Hortobágy, a Duna, egy nagy és egy kisebb tógazdaság képviselői – Lévai Ferenc. A megbeszélés végére az alábbi kérdések megválaszolása körvonalazódott: ár-érték arány helyreállítása a vízszolgáltatásban; műtárgyak rendezetlensége; belvízháztartási problémák rendezése; ökológiai funkciók számbavétele; vízmérési problémák kiküszöbölése; a téli belvíz kérdése; a visszaforgatott víz díja; a szolgáltatás fizetési arányosságának helyreállítása; a közérdek mértékének meghatározása; a vízminőség kérdése. A munkacsoport fél éven át havonta ülészik, s a csoportot kibővítik természetvédelmi, hatósági és minisztériumi szakemberekkel is.

tennünk az alapok stabilizálása érdekében? S visszajutunk oda, ahonnan kiindultunk: biztonságos, stabil, közösségi halpiacot kellene létrehoznunk, ahol mindenki megtalálja a maga számítását, s a szakma egységesen léphetne fel a beszállítókkal, a horgászokkal, a kereskedőkkel, s mindenkivel szemben, akinek a halászattal egyáltalán kapcsolata van.

A társelnök arra már nem is mer gondolni, hogy az ágazat elveszíti az agrár-környezetgazdálkodási támogatást, mert akkor pillanatok alatt kiderülne, hogy ezt a támogatást éltük fel eddig. Hogy letörtük az árakat egymásnak aláírva többek között annak is köszönhető, hogy a bejött cél-támogatást nem a fejlesztésekre, a struktúraváltásra, a termékfejlesztésre fordítottuk, hanem arra, hogy a piaci stabilitásunkat a magunk nyomott árán megteremtjük. Ez több mint hiba, hiszen a támogatás a mul-tik, a kereskedők zsebébe vándorolt. Etet-jük a parazitáinkat! – jelentette ki a társelnök.

Az érdekképviseleti munkáink is nehezen haladnak, folytatta a sort Lévai Ferenc. Vannak területek, ahol nem vesznek tudó-

mást rólunk. Ilyen például a birtokfejlesztési hitel, amelyből a halászat kimaradt, ilyen a rendezetlen vízügyi problémáink sora, ahol ki vagyunk szolgáltatva az éppen aktuális szolgáltató önkényének. Szerencsére ebben a témakörben sikerült egy asztalhoz ülni a vízügyesekkel, és remény van arra, hogy sikerült egy egységes rendező elvet kialakítani a vízdíj kiszámításához. S talán oda is eljutunk, hogy ingyen megkapjuk a téli vizeket (lásd *keretes anyagunkat*). Ebbe a sorba tartozik a halászatról és horgászatról szóló törvény módosítása. Rossz dolog, hogy nagyon mélyre süllyedt a horgászati és halászati morál és fegyelem, s erről is szót kell váltani. Ha a természetvédelemmel, a vízügygel, a belügyi apparátussal összeülve létrehoznánk egy halkommandót, akkor az nagy lépés lenne a fegyelem helyreállításához, erre önmagában a hal-őri gárda nem elég. Télen például halradarral derítik fel a veremelő helyeket, s talán csak kézigránátot nem használnak ahhoz, hogy a fenékről a halat felhozzák. Elképesztő, hogy milyen károkat okoznak a törzsszállományokban, amelyeknek a hiánya az ivadék hiányát, és még nagyobb halszű-

Boldogságindex a világról

Nemzetközi boldogságindexet ismertettek egy brüsszeli környezetvédelmi konferencián. A rotterdami Erasmus Egyetem kutatói arra voltak kíváncsiak, hogy az egyes országok polgárai hogyan érzik magukat hazájukban, az anyagiakon túl mennyire elégedettek életükkel, életkörülményeikkel, boldognak gondolják-e magukat?

Hegy Gyula, a környezetvédelmi bizottság tagja azért tartja fontosnak a boldogságindexet, mert szakít a gazdasági növekedés kizárólagosságával. A magyar képviselő szerint ez a felmérés is azt tükrözi, hogy a GDP önmagában nem alkalmas a társadalom elégedettségének mérésére. Békés, kulturált országban, tiszta környezetben és tisztességes viszonyok között az emberek szerényebb jövedelem mellett is boldogabbak, mint rossz társadalmi légkörben, magasabb GDP mellett.

A boldogságindexet Hollandia, Ausztria és a skandináv országok vezetik, azok a társadalmak, ahol a piacgazdaság erős szociális rendszerrel párosul. Hollandia 1,5, Finnország 1,7 pontot kapott, míg a lista legvégén 3,7 ponttal Egyiptomé a legboldogtalanabb, legfrusztráltabb társadalom. Magyarország 2,4 ponttal a középmezőnyben helyezkedik el, ugyanannyi pontszámmal, mint Észtország, Görögország és Chile. Szomszédaink – Ausztriát leszámítva – mind boldogtalanabbak nálunk, Romániában a legrosszabb az index, 2,8 ponttal. A szegénynek tartott országok közül Indonézia és Vietnam lakói elégedettek (2,3 pont), boldogabbak, mint a gazdaságilag látványosan fejlődő Kína (2,7) és India (2,9) polgárai. Kiemelkedő GDP-jükhöz képest az amerikaiak sem túl boldogok a 2,1-es indexszel.

A termálvíznek köszönhetően télen is horgásznak Rétimajorban

két jelent a természetes vizeinken. Törvényi szinten kellene betiltani a halradar használatát, amely abszolút nem horgászati eszköz. De ilyen a korlátlanul kapható nyakzókáló (marázsa) is, amely szinte kísértésbe viszi, könnyű alkalmazhatóságától fogva, a vízen járó népet. Ha betiltanák a halradar használatát és a halkommandó is megalakulna, legalább 30 százalékkal csökkenne a vizeken elkövetett szabálysértések, bűncselekmények száma 1 éven belül.

Ami a tavaszi felkészülést illeti, a társelnök úgy látja, hogy az egy- és kétnyaras halkészlet kiegyensúlyozott, s a piaci halmál az látszik, hogy nyár elejére lesznek ellátási gondok. Ezért sem indokolt, hogy az árakat alacsony szinten tartjuk, s a piaccal el kell ismertetni a magasabb költségeket is. Ha nem így teszünk, akkor az az ágazat elszegényedéséhez vezet.

H. Gy.

Konferencia a kárókatona kezelési tervről

Az EIFAC (European Inland Fisheries Advisory Commission) még tavaly novemberben az uniós tagországok részvételével Bonnban munkaértekezletet szervezett. A megbeszélés témája egy európai szintű nagykarókatona kezelési terv előkészítése, illetve megalapozása volt. Az értekezleten 14 ország 30 képviselője vett részt. Magyarországot a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa küldötteként Halasi-Kovács Béla és Perpék Mónika képviselte.

A kétnapos rendezvény programja szerint az első délelőtti előadások hangzottak el, amelyekben a résztvevők egy-egy esettanulmányt szemléltettek az adott ország kárókatona okozta problémáit. Az előadások közül néhány hasznos információt érdemes kiemelni. A német Uwe Brämick a kárókatona-lézeres riasztásának lehetőségeiről, előnyéről és hátrányáról számolt be. Simon Nemptov az izraeli-ukrán közös kárókatona felmérés projekt eredményei között említette, hogy Ukrajnában hozzávetőleg 100 000 pár nagykarókatona fészkel, amely adat eddig nem szerepelt az európai statisztikákban. Ennek az állománynak a telelőhelye a Vörös-tenger térségében van, kisázsiai vonulási útvonallal. Ugyanakkor elgondolkodtató ennek, valamint az északnyugati- és közép-európai állománynak – feltehető – genetikai, vagy inkább ökológiai kapcsolata. Fontos információ, hogy Csehországban a környezetvédelmi hatóság a fészkelő és a vándorló kárókatona kártétele után kompenzáció ad. Ennek éves összértéke mintegy 650 000 euró. Több európai államban a környezetvédelmi tárca koordinálja a kárókatona kártétel csökkentésére irányuló programokat, illetve nyújt ehhez támogatást.

A hazai helyzetet Halasi-Kovács Béla mutatta be röviden, emellett írásos tájékoztatót is adott az EIFAC képviselői számára. Ebben a hazai kárókatona állományváltozásairól, dinamikájáról számolt be, bemutatta a jogi szabályozást, illetve annak anomáliáit. Elemezte

a hazai fészkelő és vonuló állományok kártételét, az alkalmazott riasztási és gyérítési módszereket. A beszámoló kiemelten foglalkozott azzal, hogy mára a gazdasági kártétel mellett a nagykarókatona jelentős természetvédelmi problémát is okoz. A hazai tapasztalatok alapján az alábbi javaslatot tette:

1. A biomonitorozás folytatása európai szinten.
2. Viselkedésökológiai és konzervációbiológiai vizsgálatok végzése (pl. az élőhelyválasztás, a költési siker, a táplálkozási stratégiák meghatározása), energetikai modellek megalkotása.
3. Az alap kutatások eredményeire alapozottan az egyes területek kárókatona populáció eltartóképességének meghatározása, és ennek megfelelő kvótaszámok kialakítása.

Simon Nemptov az izraeli-ukrán közös kárókatona felmérés projekt eredményei között említette, hogy Ukrajnában hozzávetőlegesen 100000 pár nagykarókatona fészkel, amely adat eddig nem szerepelt az európai statisztikákban.

4. A populációszabályozás, illetve a természetvédelmi és gazdasági szempontokat egyaránt figyelembe vevő állomány nagyság kialakításának módszertani kidolgozása.

Végezetül felhívta a figyelmet arra, hogy a nagykarókatona mellett a kiskarókatona populációjának nagysága is jelentősen növekedett. Az 1991-ben történt első regisztrált költés után jelenleg három fészektelepen hozzávetőlegesen 350 pár költ, a vonuló állomány létszáma meghaladja a 3500 példányt. A faj várható gradációja néhány

éven belül újabb konfliktusforrást fog jelenteni a magyar halászat számára. Erre már most célszerű felkészülni.

A konferencia további részében egy európai kormorán-állomány kezelési terv megalapozó munkája folyt kiscsoportos megbeszélések és plenáris ülések keretén belül. A második nap végére elfogadott dokumentumot a testület elfogadásra továbbította a FAO központjába, Rómába.

A dokumentum legfontosabb megállapításai közé tartozik, hogy a nagykarókatona populációit egységes európai állományként kell kezelni, a probléma európai szintű, ezért a megoldást is ezen a szinten kell kezelni. A kezelési tervnek összhangban kell állnia a jelenlegi jogszabályokkal, de a helyi és nemzetközi szabályozás között fennálló ellentéteket fel kell oldani.

A kezelési terv kidolgozása során fel kell használni a rendelkezésre álló adatokat, azonban szükséges további célzott kutatásokat is végezni azokban a témákban – elsősorban a viselkedésökológia területén és az eltartóképesség vizsgálatában – amelyekre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre megfelelő információk. A halastavak tehermentesítése érdekében fontos volna a természetes vizes élőhelyrendszerek helyreállítása is. A kezelési terv kidolgozása során figyelembe kell venni, hogy a halastavi konfliktus mellett a nagykarókatona egyéb jelentős természetvédelmi, gazdasági, szociális problémát is jelent; így pl. a természetes vízi halállományok szempontjából is.

A konferencia sikerét jelzi az a tény, hogy az elfogadott záródokumentumban sikerült összefoglalni a felmerült problémákat, a szükséges intézkedéseket. A tervezet reménykeltő a tekintetben is, hogy az európai szintű kezelési terv kidolgozását határozta meg, illetve széleskörű tudományos-gazdasági-szociális megoldási javaslatot készített elő.

H. K. B.

Néhány haltermék bruttó fogyasztói ára (Ft/kg) 4. hét

Megnevezés	Fogyasztói piacok						Kereskedelmi láncok (január 22.)		
	Fővám téri csarnok	Lehel téri csarnok	Kecskemét	Pécs	Székesfehérvár	Győr	budaörsi Auchan	budaörsi Tesco	törökbálinti Cora
Élő ponty	790	850	850	839	910	849	799	629**	629
Friss ponty szelet	1300	1500	1500	1399	1450	1485	1299	1399	1299
bőrös afrikai harcsa filé	1800	-	-	-	-	1740	1699*	1099	1599*
busa törzs	-	760	500	840	900	620	649	649	499**
busa szelet	650	700	800	840	900	660	792	749	549**
lazac filé	3200	-	-	-	-	3120	3499	2399	2999

* nyüzött **akciós ár